

ZALIG DE HUMANE MENS?

Eline Moerman-Vreugdenhil

Als je naar het nieuws kijkt, zie je heel veel mensen die slachtoffer zijn van onrecht. Denk bijvoorbeeld aan Darfur (Sudan). En er zijn ook vreedestichters aan het werk daar; die zijn goed bezig! Ze zijn dan misschien niet allemaal christelijk, maar toch. Er zijn (gelukkig!) veel niet-christenen die enorm veel over hebben voor gerechtigheid. Denk aan organisaties als War Child, de VN-veiligheidsraad, Artsen zonder Grenzen, enzovoort, enzovoorts. Zij voelen zich gesteund, en halen soms zelfs hun inspiratie ervoor uit de Bijbel. Jezus was een heel goed voorbeeld: Hij kwam ook op voor de minder bedeeden, de onderkant van de maatschappij. En Zijn bergrede ([Mattheüs 5 t/m 7](#)) is ook een wijze les voor niet-christenen. Zeker de zaligsprekingen uit de inleiding (begin van hoofdstuk 5) geven hen een steun in de rug:

'Zalig zijn de armen van geest, zalig zijn zij die treuren, zalig zijn de zachtmoedigen, zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, zalig zijn de barmhartigen, zalig zijn de reinen van hart ...'

Als je het zo leest, worden ook humanisten hier zalig gesproken!

GOED LEZEN

Wacht even - zullen we even goed gaan lezen wat er precies staat. Wat betekenen die woorden allemaal? De eerste luisteraars waren allemaal opgegroeid met het Oude Testament. Als je een Bijbel hebt met tekstverwijzingen (voetnootjes), kun je een heel aantal begrippen terugvinden in dat eerste deel (maar ook daar staan ze niet allemaal):

ARMEN VAN GEEST

'Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.'

Armen van geest: een begrip uit Jesaja 57: 15 e.v.:

*'Want zo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoge hemel en in het heilige, en bij de verbrijzelde en nederige van geest, om levend te maken de geest van de nederigen, en om levend te maken het hart van de verbrijzelden. Want Ik zal niet voor eeuwig ter verantwoording roepen en Ik zal niet voor altijd zeer toornig zijn. Want de geest zou van voor Mijn aangezicht bezwijken, de zielen die Ik gemaakt heb. Ik was zeer toornig over de ongerechtigheid van hun winstbejag, Ik sloeg het volk, Ik verborg Mij en was zeer toornig. Maar het ging afkerig verder op de weg van zijn hart. Ik heb zijn wegen gezien, Ik zal hem genezen, Ik zal hem leiden en hem vertroosting bieden, namelijk zijn treurenden. (...)
De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede!*

Wat houdt 'arm van geest' dus in? Gebukt gaan onder de toorn van God. Niet meer weten waar je het zoeken moet, omdat God boos is om wat je verkeerd hebt gedaan. Schuldbewust. Dan woont de Heere bij je.

TREURENDEN

'Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden.'

Treurenden: [Jesaja 61](#). Daar gaat het over de Gezalfde, die onder andere de treurenden zal troosten. Waar treuren ze dan om? Omdat er zoveel puinhopen zijn! Gods beloften voor een mooie toekomst lijken niet in vervulling te zijn gegaan: ze zouden toch rustig mogen wonen, niet door vijanden overwonnen worden? ([Deuteronomium 28: 7](#)) Er is onrecht. Maar uiteindelijk zal de Gezalfde hen troosten en hen priesters van God maken, en ze zullen blij zijn! En de hele wereld zal erkennen dat God hen gezegend heeft.

ZACHTMOEDIGEN

'Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.'

Zachtmoedigen: Mensen die alles van de Heere verwachten (vers 3-7) en niet uit zijn op eigen belang. Het gaat wel samen: goddeloosheid en onrecht doen. In feite zijn goddelozen: vijanden van God (vers 20).

HONGER EN DORST

'Zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.'

Hongeren en dorsten naar de gerechtigheid: Jesaja had al geroepen 'Wie dorst heeft kom en drink het levende water gratis. Koop en eet. Waarom heb je geld in je portemonnee waar je spul voor koopt wat geen brood is, waarom heb je geld voor iets wat je niet vullen kan? - Luister naar de Heere, zodat je het goede eet, en je ziel blij is met overvloed. Hij zal een eeuwig verbond sluiten met jullie ([Jesaja 55](#)). Zie je dat? Het gaat ook hier weer om de afhankelijkheid aan de Heere; als je naar het Levende water verlangt, ben je zalig!

En kijk in [Amos 8: 11](#) en verder: *'Zie, er komen dagen, spreekt de Heere HEERE, dat Ik honger in het land zal zenden; geen honger naar brood, geen dorst naar water, maar om de woorden van de HEERE te horen. Dan dolen zij van zee tot zee, van noord tot oost trekken zij rond, om het woord van de HEERE te zoeken, maar zij zullen het niet vinden.'*

Als je denkt, waarom zouden ze het niet vinden?, lees dan nog iets verder, en ook het stuk ervoor: het is een straf van God.

En nu zegt Jezus: *'Zalig zijn zij die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.'* Wat betekent dat dan heel veel! Zij die Gods Woord willen horen, zullen het horen, en zij die gebukt gaan onder Gods toorn, zullen meemaken dat God een eeuwig verbond met hen sluit. Kennelijk spreekt Jezus met goddelijk gezag!

Kijk zo ook eens verder naar wat er wordt gezegd over barmhartigen in [Zacharia 7](#) (vers 9) en over de reinen van hart in [Psalm 51](#) (vers 12) en in [Ezechiël 36](#) (vers 25); de vrede-stichters in [Psalm 34](#) (vers 15) en [Psalm 122](#) (vers 6-8).

Zo zijn er ook andere teksten uit de bergrede die een niet-christen vaak prima vindt klinken, maar waar veel diepgang in zit als je meer in de Bijbel leest.

VOORGESCHIEDENIS

Denk je ook even in, in wat voor een maatschappij Jezus Zijn bergrede hield. Nog niet zo lang geleden was er een profeet van de Heere die had opgeroepen tot bekering. Mensen, bekeer je, want het Koninkrijk van de hemelen komt eraan! Deze profeet, Johannes, was een boete-predikant. Mensen, je kunt niet doorgaan op de oude voet; als je God ontmoeten wil, moet je je helemaal laten wassen! Anders verdien je de dood!

Heel veel mensen gaven gehoor aan die oproep. Ze ontdekten hun fouten, beleden die. Dat ging niet zomaar vanzelf! Johannes gaf ze opdracht om hun leven helemaal om te gooien.

Denk aan de tollenaars die doorhadden dat ze hun hele leven verkeerd bezig waren geweest; mensen hadden afgeperst. Ze konden niet zomaar met een schone lei opnieuw beginnen. Ze wilden soms wel alles terugbetalen aan hun slachtoffers, maar dan sta je toch nog steeds bij God in het rood?

In die situatie zegt Jezus: treurenden, armen van geest, hongerigen en dorstigen naar gerechtigheid, vrede-stichters ... jullie zijn zalig!

ZALIG ZIJN DE VERVOLGDEN

Zalig de vervolgd vanwege de gerechtigheid, want van hun is het koninkrijk der hemelen.

Zalig bent u, wanneer men u smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt om Mij nentwil. Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want net zo hebben zij de profeten vóór u vervolgd.

De laatste twee zaligsprekingen zijn wat lastiger voor humanisten: *'Zalig bent u als men u smaadt en vervolgt, (...) omwille van Mij.'* Je kunt het ook zo zeggen: Zalig, gefeliciteerd ben je, als je uitgescholden en opgejaagd wordt omdat men weet dat je bij Mij hoort.

Deze uitspraak heeft ook wortels in het Oude Testament: [Psalm 44: 23](#) en [Psalm 69: 8-10](#). In allebei die psalmen gaat het erom dat kinderen van God worden vervolgd, negatief worden afgeschilderd, zelfs worden gedood, omdat ze bij God horen. En nu zegt Jezus: wie vervolgd wordt om MIJ... Dat moet wel heel arrogant geklonken hebben!

JEZUS' GEZAG

Jezus wijst heel duidelijk Zichzelf aan als de Zoon van God, als de Redder van mensen. De hele toon van de bergrede was zo, dat de reactie van de schare er één was van verbaasde ontzetting, omdat Hij leerde alsof Hij alle gezag had om Gods geboden opnieuw te brengen.

ONZE OPDRACHT

Als christenen moeten we barmhartig en zachtmoedig zijn, en we moeten vrede op aarde bevorderen. Maar die vrede is allereerst een vrede met God; barmhartig ben je omdat God daar opdracht voor heeft gegeven; voedselhulp moeten we geven, maar allereerst moeten we zelf Gods woorden drinken, daarvan leven, en daarvan ook uitdelen. En als we vervolgd worden - nu merk je daar misschien nog niet zo heel veel van, maar reken er op dat je er wel mee te maken kunt krijgen! - moet je daar niet vreemd van opkijken: Jezus en de profeten die van Hem hebben gesproken, zijn ook vervolgd. Je moet dan juist blij zijn!

*Vraag: Kun jij in de rest van de bergrede ontdekken waar Jezus heel duidelijk maakt dat Hij gezag heeft van God?
Probeer ook eens in 1 zin samen te vatten waar het in de bergrede als geheel om draait.*

MEER LEZEN?

Prof. dr. J. van Bruggen: De bergrede (goed te gebruiken als dagboek)

Prof. dr. J. van Bruggen: Christus op aarde

Prof. dr. J. van Bruggen: Matteüs